ANUL V. ARAD Mercuri 3|16 Iunie 1915. Nr. 119.

ABONAMENTUL:
Pe un an . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni „ „ 7.— „
Pe o lună . . 2.40 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon pentru oraş şi interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERŢIUNILE se primesc la administraţie.
Mulţumite publice şi Loc deschis costă şirul 20 fil.
Manuscriptele nu se înapoiază.

Luptele din Galiţia.

Iaşi, 30 Maiu v.

Luptele din Galiţia sunt, prin efectele lor tactice, cele mai importante din întreaga desfăşurare a campaniei de până acum. Ruşii au fost nevoiţi să părăsească cea mai mare parte din Galiţia ocupată prin silinţi atât de costisitoare şi de îndelungate, în cele nouă luni anterioare de răsboiu.

Căderea cetăţei Przemysl, retragerea trupelor ruseşti de pe valea râului San, în aşa fel încât chiar evacuarea Lembergului nu este cu totul exclusă, imposibilitatea actuală a armatelor ţarului de a începe o ofensivă energică în unul din capetele frontului galiţian, pentru a opri înaintarea de front a trupelor austro-germane, toate acestea arată că stăpânirea Ruşilor asupra Galiţiei este grav ameninţată.

Numai bătălia de pe Marna se poate compara în importanţă cu cea desfăşurată de o lună în Galiţia; dar consecinţele tactice ale acelei lupte au fost mult mai puţin importante decât ale acelei de pe frontul galiţian: numărul prisonierilor, pierderile de teren, armament şi oameni au fost mult mai mici decât cele înregistrate numai până astăzi în Galiţia. In schimb însă, după rezultatele şi experienţele cunoscute pe frontul oriental, nu putem da bătăliei din Galiţia aceeaş însemnătate ca şi celei de pe Marna, tocmai pentru că mişcările din regiunea ruso-germano-austriacă a răsboiului au fost de o amploare mult mai mare decât mişcările de pe frontul opus şi revenirile, după operaţii uriaşe, au fost mult mai frecvente în răsărit decât în apus.

Din punct de vedere militar bătălia din Galiţia, cu succesele pe cari le-au obţinut Germanii în cursul ei, este o verificare strălucită a importanţei pe care o au în acest răsboiu artileria şi cantitatea muniţiunilor de care dispune.

După comunicatele ruseşti rezultă cu toată limpezimea că retragerea armatelor ce ocupau Galiţia până pe crestele Carpaţilor se datoreşte numai superiorităţii sdrobitoare a artileriei care a aruncat adevăraţi munţi de fontă şi explozibile asupra trupelor ruseşti, punându-le în neputinţă de a rezista grozavei avalanşe ce cădea asupra lor.

Rezervele de muniţiuni ale Ruşilor nu le mai permiteau o reluare a ofensivei, astfel încât ei sunt şi acum nevoiţi să aştepte noui putinţi de aprovizionare, pentru a putea reîncepe lupta cu o nouă siguranţă

...Deocamdată pierderile Ruşilor rămân foarte mari, fie în oameni, fie în teren...

...Comunicatele germane arată că Ruşii opun însă pretutindeni în retragerea lor o împotrivire îndârjită.

Luptele din Galiţia confirmă încă odată prevederile acelora cari vedeau în actualul răsboiu un eveniment militar de un gen cu totul nou şi cari socoteau că principalul element al victoriei finale va fi timpul...

Luptele din Galiţia rămân ca un mare episod al răsboiului actual pe frontul oriental, dar acest episod nu întruneşte toate elementele necesare pentru a fi un desnodământ.

După fie-ce lovitură, oricât de mare, şi cât de dureroasă, ne revine refrenul pe care-l auzim mereu de zece luni: Răsboiul continuă, răsboiul va continua.

Rusia îndepărtată de Dunăre.

Niciodată politica externă a Rusiei nu suferi o înfrângere mai dureroasă ca la încheierea păcii dela Paris (1856). Toată politica lui Alexandru II, în primii cincisprezece ani ai domniei sale, nu urmărea decât o singură ţintă: aceea de a se elibera de condiţiile umilitoare ale acestui tratat, cari loveau dreptul de suveranitate în marea Neagră, oprea progresul şi jignea demnitatea unei mari naţiuni.

Un articol al tratatului de Paris arată că: 1) Marea Neagră va fi neutralizată şi 2) deschisă marinelor de comerţ a tuturor naţiunilor; apele sale rămân interzise marinelor militare. In consecinţă nu se va crea, nici nu se va conserva arsenale militare pe litoralul mării Negre.

Campania diplomatică rusă începe lupta cu toate armele ce-i stau la îndemână pentru ştergerea acestui articol, rămânând pentru mai târziu ca să câştige pe rând tot ce pierduse în chestiunea Dunării şi a Orientului.

Acesta este momentul istoric în care, am putea zice, termometrul politic al influenţei ruse în Orient este căzut la zero. Numai la 1870 începe să se ridice şi continuă mereu în creştere:

Pe-aici trecură 'nvinşii...

Pe-aici trecură 'nvinşii muţi, în fugă,
Pe-aici trecură ei...
Şi semănară sânge 'n picuri grei,
Prin ţara unde oamenii se 'njugă...

Pe-aici trecură 'n marşuri triumfale
Şi cu nădejdi în piepturile lor...
Aicea e 'ngropată 'n neagră jale
Mândria unui îndrăsneţ popor.

Movile de cadavre au rămas
Aici pe stepe, 'n zarea 'nsângerată
Şi cad şi cad la fiecare pas
Din cei ce-au vrut pământu 'ntreg să-l bată...

Bogatul sânge ce 'n pământ s'a supt,
E-un fluid ce asmuţă ne'ntrerupt,
E roşie sămânţă de pierzare,
Sămânţă a răsboae 'ngrozitoare,
Ce vor trăi din grozăvii şi-avânt
Pân' va trăi acest bătrân pământ.

A. Cotruş.

Descoperiri arheologice în Dobrogea.

Rămăşiţele vechei cetăţi greceşti Callatis. — Nouile descoperiri făcute cu ocazia săpăturilor din Mangalia.

Ne-am ocupat la timp de interesantele descoperiri ce s'au făcut în Mangalia, unde după cum se ştie cu ocazia unor săpături s'a dat de urmele vechei cetăţi Callatis.

Lucrările pentru desgroparea rămăşiţelor acestei cetăţi continuă cu multă activitate sub conducerea dlui *Teodorescu,* subdirectorul muzeului de antichităţi din Bucureşti.

Cu privire la nouile descoperiri ce s'au făcut, putem da următoarele amănunte:

„Cetatea Callatis", veche colonie grecească la Marea Neagră, a fost întărită pentru ultima oară de împăratul Justinian, pe la jumătatea veacului VI după Cristos,cu un zid de piatră gros de vre-o 4 metri sus, iar la temelie de aproape 4.80 m., cu un şanţ mare care mergea dealungul zidului pe o distanţă de 500 m., începând de'a mare din partea de nord-est, iar de aci se îndepărtează de zid, închizând o mare parte de loc până în apropierea lacului Mangalia.

Cercetările, din cauza aceasta, nu s'au putut face decât în câteva puncte, din pricină că oraşul actual este aşezat chiar pe subsolul cetăţii antice. Totuş rezultatele au fost destul de mulţumitoare.

S'a stabilit cu precizie traseul laturei nord-estice a cetăţii, în lungime de aproape 400 metri, descoperindu-se cu această ocazie şi două turnuri exterioare, pătrate, menite să apere mai temeinic zidul de înconjur.

In interior s'a dat de urmele unei construcţii foarte interesantă, situată în apropierea mării. Clădirea este foarte complexă şi din cât s'a putut urmări până acuma, rezultă că ne aflăm în faţa unui edificiu de formă veche romană, adecă o sală mare cu ziduri exterioare foarte puternice, iar în interior având două rânduri de stâlpi pe cari se sprijineau arcadele ce susţineau acoperişul. Stâlpul cu bazele şi cu capitelurile lor erau de marmoră. Pe acestea ca şi pe capiteluri, sunt sculptate în relief cruci de formă bizantină dela sfârşitul veacului VI după Christos, ceeace arată că edificiul e din acea vreme.

Alături de aceasta şi aşezată perpendicular pe ea, se află o construcţie la fel, însă mult mai monumentală, având şi stâlpi groşi de zidărie în interior, meniţi şi ei să susţină bolţi solide şi înalte. Aci s'au găsit cele mai frumoase capiteluri cu cruce, cum şi coloane de marmoră aproape întregi. Orientarea acestui al doilea edificiu dela est la vest, arată îndeajuns, pe lângă celelalte semne, că e vorba de o biserică creştină.

Atât ea cât şi celelalte construcţii sunt pavate în interior cu lespezi frumoase de peatră şi comunică între ele.

Nu s'au putut descoperi însă în întregime ruinele din pricină că ar fi trebuit să se împingă săpăturile pe locuri particulare. *St.*

la 1877, 1883, 1912, până în actualul răsboi, în care nu ştim cât se va ridica.

Asupra acestei epoci, pe care scriitorii ruşi o numesc *cea mai tristă pagină a istoriei ruse,* este interesantă şi instructivă corespondenţa diplomatică copiată din arhivele dela Petersburg, de către Serge Gorianov.

Pe acea vreme, *Ignatiew* şi *Gorceakov* sunt cei doi tacticieni abili, cari conduc această luptă de condei şi de cuvânt, pe teatrul de răsboiu al diplomaţiei europene.

Insinuări, rugăminţi, negocieri şi ameninţări, erau pe rând, după trebuinţă, repetate prin toate cabinetele statelor mari. Stânca de care se isbeau toate încercările, era însă Anglia, principala adversară, care nu admitea nici deschiderea unei discuţiuni asupra abaterei dela tratatul de Paris, căci numai el era singura garanţie a liniştei din Orient.

Englezii îşi dădeau seama de consecinţele creierii unei flote militare ruse în Marea-Neagră.

Pe când ţarul Alexandru II, cu tandreţă şi respect, scria unchiului său Wilhelm la Berlin, felicitându-l de victoriile asupra Austriei, îi amintea de *la pensée intime...,* care nu era decât intenţia de a se degaja de stipulaţiile tratatului dela Paris.

Gorciacov scria bunului său prieten Bismark, fost reprezentant al Prusiei la Petersburg, că se bizue pe concursul energic şi loial... că nu-i acordă numai jumătate de confienţă... îşi descarcă inima... căci au rămas tot prieteni ca mai înainte...

In acelaş timp Ignatiev netezea terenul la Constantinopol.

„Indelungata mea şedere în Orient, scria el, m-a învăţat că numai prin două mijloace poţi să influenţezi asupra spiritului Turcilor: ameninţând brusc prin forţă, ori prin o iniţiare lentă, dar continuă, numai cu idei; dacă ai merge prea repede, poţi compromite succesul.

Cu întâiul mijloc aş provoca o conflagraţie generală, ne-am expune la sacrificii în disproporţie cu ţinta de atins. Deci cu al doilea mijloc trebuie să încercăm, dacă voim să parvenim a-i face să accepte idea abrogării tratatului dela Paris.

Asupra acestei chestiuni am avut cu Ali paşa o convorbire pur academică".

Şi Ignatiev arată cum căuta să convingă pe Turci, că în zilele noastre litera tratatelor a pierdut mult din forţa care o avea la început, dovadă este exemplul *ţărilor române, cari împotriva textului tratatului dela Paris, s'au unit într'un singur stat.* Acel tratat conţine clauze cari *á la longue* ar fi imposibil de ţinut căci jignesc amorul propriu naţional al Rusiei, acest sentiment care e mai tare decât toate transacţiile scrise. Fără comoţii şi complicaţii, aceste clauze ar trebui să dispară chiar în interesul Turciei... şi rezultatul, la început tot academic, fu că *Turcia convenea ca Ruşii să reia Basarabia dela Români,* dar să nu se atingă de gura Dunării, unde trebuie să rămâie comisiunea europeană internaţională; cât despre desfiinţarea neutralităţii din Marea-Neagră, Turcia şovăia, căci ştia pentru ce doreşte Rusia să-şi facă iar flotă de răsboiu.

Cu atenţie şi răbdare, descurcând firul încâlcit al diplomaţiei ruseşti, am putea înţelege azi mai bine, de ce Rusia în chestia unirei principatelor ne-a susţinut, cum se spunea, cu *devotament* şi *sinceritate,* iar noi mai târziu am răspuns cu *ingratitudine.*

După tratatul dela Paris, care-i tăiase complect influenţa în Orient, avea nevoe să-şi câştige simpatiile pierdute. Pe lângă alte speranţe ca: domnitor, un prinţ de origină rusă, etc... credem că motivul esenţial era că prin unirea principatelor, ea ne împingea pe noi să călcăm întâi tratatul de Paris, pentru a fi creat un precedent, ce avea să-i folosească la timp.

In toate intervenirile la cabinetele străine pentru chestiunea Mărei-Negre, începutul tipic al diplomaţiei ruse, era punerea în evidenţă a abaterei dela tratat, pe care ţările române o făcuseră întâi.

Opoziţia ce întâlnise la celelalte puteri, nu fu învinsă decât la 1870. Momentul a fost potrivit ales: când Germanii asediau Parisul, împăratul pronunţa cuvântul hotărîtor.

Guvernul rus se crede autorizat, după derogaţiile permise în favoarea României, să ceară şi el alte derogaţii în favoarea sa.

O circulară a prinţului Gorciakov, declară că ţarul nu se mai poate considera în viitor legat prin obligaţii cari restrâng dreptul de suveranitate în Marea-Neagră.

(„Viaţa Românească") *Jean Bart.*

Ţarigradul.

Bulgarii se luptă cu Grecii pentru luarea acestei cetăţi.

O seminţie de neam tucesc păgân care îşi avea satrele dincolo de fluviul Volga, se coboară pe la anul 499 d. Hr. la miazănoapte a împărăţiei greceşti. Această seminţie de neam turcesc păgân este cunoscută în istorie cu numele de *Bulgari,* numiţi astfel dela marele fluviu Volga. Treptat-treptat această seminţie turcească păgână trece Dunărea şi se aşează în eparhiile greceşti dela miazănoapte ale împărăţiei bizantine. Ea a trăit, multă vreme, sub ascultarea marelui han al Avarilor care stăpânea toată întinderea de pământ pe care azi o stăpâneşte Austria, Ungaria, România şi Rusia.

Isperih, hanul acestei seminţii turceşti păgâne, numită mai târziu *Bulgari,* se răscoală în 679 d. Hr. împotriva Avarilor şi trece Dunărea, cu învoirea împăratului din Ţarigrad Constantin Poponat.

Această învoire i-a fost oarecum nefastă împărăţiei, căci Bulgarii încetul cu încetul s'au statornicit pe aceste locuri şi au început să aibă veleităţi de stăpânire chiar asupra împărăţiei.

Hanii lor au avut lupte crâncene cu Justinian II în a doua domnie a acestuia (705—711), cu Teodosiu II (716—717), cu Constantin V *Copronimos* (741—775). Pe vremea acestui împărat Bulgarii porniră în cete mari împotriva Ţarigradului şi ajunseră până la zidul cel lung dinainte cetăţii, şi, după ce prădară şi omorâră multă mulţime, s'au întors înapoi, ducând în robie mult norod (755).

Constantin V. *Copronimos* s'a luptat cu dânşii necurmat. Ii bate în anul 756, dar este bătut în 759. Atunci porneşte împotriva lor cu corăbii multe şi cu oaste mare la Anhial unde se încinse o luptă din cele mai crunte. Ea a ţinut 5 ceasuri şi s'a isprăvit cu fuga Bulgarilor. Constantin s'a întors la Ţarigrad ducând cu sine pe Bulgarii cei prinşi, pe cari, apoi îi scoase în faţa *Porţii de aur* a cetăţii şi-i tăia (763). După doi ani în 765 îi mai bătu odată, deasemenea la 774 şi 775.

Toată domnia acestui împărat n'a fost decât o luptă necurmată împotriva cetelor Bulgarilor.

Constantin VI de asemenea are lupte cu Bulgarii. Nikifor I Logofetu (802—811) este chiar omorît în luptă de hanul Bulgarilor Krum. Acesta are lupte şi cu Mihail I (811—813). După călugărirea acestuia se urcă pe scaunul Ţarigradului Leon V *Armeanul* (813—820). Pe vremea lui Krum împresura Ţarigradul, dar este silit după o luptă groaznică să-l despresoare la 13—14 Aprilie 814. Rănit la această împresurare Krum muri.

Mihail III (842—867) a căutat să îmblânzească această seminţie turcească păgână şi a trimis oameni învăţaţi la dânsa ca să o facă să treacă la creştinism. După multe şi grele încercări isbuti. Hanul lor Bogor s'a botezat la Ţarigrad împreună cu mulţi din supuşii săi şi primi numele de *Mihail.* A murit călugăr.

Creştinându-se hanii turcilor, bulgarii au căutat sa se înrudească cu neamul împărătesc din Ţarigrad. Acesta, după ce i-a cinstit, i-a boerit, i-a ridicat la rangul de cezar, i-a înrudit şi cu familia împărătească, la care ei barbari, neam de neamul lor nu şi-ar fi închipuit că o să ajungă vre-odată.

Vasile al II-lea supranumit *Bulgaroctonul,* adică omorâtorul Bulgarilor, i-a desfiinţat de pe suprafaţa împărăţiei greceşti, ducând la Ţarigrad rămăşiţele neamului domnitor bulgar, din partea femeiască, căci din partea bărbătească murise în luptă. Cetele captive cari căzură în mâna lui Vasile vii fură trimise în cele mai depărtate colţuri ale Asiei mici, unde muriră apoape toate.

In chipul acesta împărăţia grecească a putut scăpa de o pacoste care căzuse peste capul ei tot din pricina unei greşeli a ei. Căci dacă Constantin Pogonat n'ar fi dat învoirea sa hanului Isperih să se aşeze în împărăţie, aceasta ar fi fost ferită de multe rele.

Despre încercările Ruşilor păgâni de a lua Ţarigradul am vorbit cu altă ocazie tot în ziarul „Seara". In articolul ce urmează vom arăta cum Ţarigradul a fost luat de *Latini* sau *Frânci.*

D. Castelli.

Aviaţiunea românească.

Bucureşti, 31 Maiu v.

Se ştie că în răsboiul actual aviaţiunea a jucat unul din rolurile cele mai însemnate. Ea a avut misiuni atât de importante, încât a înlocuit în mod simţitor cavaleria, şi în multe împrejurări artileria.

Aviatorii au făcut cercetările pe cari le făcea, în răsboaie, cavaleria; deasemenea desele bombardări de oraşe au pus în evidenţă forţa aviatică care a luat astfel, în parte, locul artileriei.

In cele ce urmează facem un mic istoric al aviaţiunei româneşti.

E cu deosebire interesant să ştim că cel dintâi om care a sburat cu un aparat mai greu decât aerul a fost un Român, bănăţeanul *Vuia* care în 1906, în tovărăşia francezului Santos Dumont, a construit un aparat, experimentat cu succes la Paris.

După trei ani, când Bleriot îşi făuria gloria, principele *Bibescu* obţinu al 20-lea brevet de pilot la Pau în Franţa.

In acelaş an *Vlaicu* reuşi să învingă toate greutăţile cari i se puneau în cale şi începu să-şi construiască aparatul său, dispărut din nefericire odată cu el.

In 1910 un advocat din Brăila, d. *Cerkez,* făcu primul aerodrom la Chitila unde cu pilotul francez Nolla, formă cei dintâi piloţi ai noştri, pe dnii Poly Vacas, un tânăr de 17 ani pe atunci, din Brăila, *Şerban Cantacuzino* şi *Robert Catargi;* aceşti doi din urmă s'au retras după puţin timp.

In acelaş an avem trei evenimente în aviaţie; un meeting aerian la Chitila; sborul lui Blériot şi a lui *Vlaicu.* După alt an ministerul de răsboi comandă 4 aparate Farman la Chitila, unde se formează şi cei dintâi ofiţeri-piloţi, loct. *Negrescu* şi *Ştefan Protopopescu.* Cel dintâi ofiţer-pilot e însă căpitanul *Mircea Zorileanu,* care şi-a făcut şcoala în Franţa la Moumelon. Tot în 1911 ia brevet la Cotroceni loct. *N. Capşa,* pregătit de prinţul Bibescu. Se face primul raid, la Roman: trei Blériot-uri conduse de dnii Bibescu, Zorileanu, Capşa şi un Farman condus de Vacas. A făcut multă vâlvă acest raid aerian.

In 1912 prinţul Bibescu, cu concursul mai multor oameni de inimă cari îşi dădeau seama de importanţa aviaţiei, fondă Liga aeriană dela Băneasa cu piloţii N. Capşa, Zorileanu şi Vacas, cari formară noui piloţi în dnii căp. Adamovici, Popovici, Fotescu şi Sturza, precum şi pe nefericitul Caranda, prima victimă a aviaţiei noastre.

Campania din 1913 a surprins slab pregătită tânăra noastră aviaţie. Totuş s'au găsit destule aparate noui Blériot la Băneasa spre a putea face faţă trebuinţelor armatei. Se ştie câte servicii importante au adus aviatorii noştri în Bulgaria comandamentului superior al armatei. Au sburat în Bulgaria piloţii Bibescu, Fotescu, Mihailescu, Protopopescu, Sturza, Vlaicu şi Vacas. In acest an au mai luat brevet dnii *Gogu Mihăilescu, Cantacuzino-Paşcani, Beroniade, Mavrodi, Macovei* şi *Negel.*

După campanie s'au cumpărat numeroase aparate Bristol-Coandă şi s'au format pe ele noui piloţi, dnii *Pleniceanu, E. Ştefănescu, Glosan, Bertea, Enescu, Alexandrescu, Mumuianu, Alexandrescu* şi *Bucur.*

Anul trecut s'au mai făcut numeroase raiduri în toate punctele importante ale ţărei.

Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi la Lissa.

—Conferenţă ţinută în reuniunile militare ştiinţifice la Braşov şi Sibiiu, în 14 Ianuarie şi 4 Februarie 1898, de Fr. Rieger, col. ces. şi reg.

(Urmare) (11)

După sosirea lui Vacca, care, după dispoziţiuni avea să atace Comisa, Ribotti şi Albini îşi retraseră succesiv vasele lor din luptă şi se îndreptară spre sud de insulă, cel dintâi la St. Giorgio şi al doilea la portul dela Manego. Admiralul Persano porni în acelaş timp şi el cu restul flotei dealungul coastei de nord a insulei la St. Giorgio.

Ribotti trecu pe la ora 11 portul Manego; îndată bateria Nadpostranje îl primi cu focuri. După o jumătate de oră sosiră şi corăbiile de lemn ale lui Albini şi deschiseră un foc fără efect. Bateria răspunse cu 28 focuri, avu 4 lovituri, omorî 2 oameni şi răni pe alţi 5 de pe corabia cu pavilionul „Maria Adelaide".

Vice-admiralul Albini îşi retrase repede vasele iarăş din bătaia tunurilor, cu gândul a renunţa la orice încercare a debarca, pe cât timp el nu poate combate bateria situată la 170 m. deasupra lui! Era la 1½ p. m. In acest moment şi Vacca perdu perspectiva a face bateriile să înceteze, înainte de a apune soarele şi după aceea a mai lua şi fortul Max; şi astfel pentru a nu mai pierde timp şi muniţiune, se decise a se duce la portul Manego în ajutorul lui Albini. Acolo ajuns, află, că şi Albini renunţase din parte-i la atac, şi aşa continuă el drumul pentru a se uni în faţa portului St. Giorgio cu comandantul de căpetenie. Această decisiune a sa o raportase deja lui Persano încă din Comisa, însă a executat-o fără să aştepte răspunsul cuvenit.

Persano se apropie cu grupul său de vase de portul Karober, ca să atace dinspre vest întăririle dela intrarea portului Sf. Giorgio.La 11¾ ore începu Persano lupta prin aceea, că cuirasatele să defileze în contra-marş pe dinaintea uvrajelor. Pe măsura ce bastimentele, cari pluteau unul după altul, treceau pe la baterii, descărcau focuri de salvă asupra lor. Admiralul lăsase conducerea manevrei diviziei sale şefului său de stat-major, iar el sta la început pe marsul cel mare (catargul cel mare), ce era baricadat cu pânze, hamacuri şi corturi; mai târziu se ducea când la un loc, când la altul al vasului, şi mai mult în baterie.

Şeful de stat-major, căpitanul de fregată d'Amico, schimbă mereu distanţa la care treceau vasele pe dinaintea întăririlor pentru a dificulta artileristului inamic tragerea precisă, şi în adevăr, pe timpul acestei mişcări n'a fost nimerită nici o corabie. Persano ordonă lui „Formidabile" să se repezească printr'un elan sub fortul St. Giorgio şi să-l facă să înceteze focul. Comandantul acestei cuirasate, căpitanul de fregată Cavaliere di Saint Bon, ieşi din linie şi alese o poziţie din care anfilă (demasca) două baterii (Mamula şi Zupparina?) pe când însuş vasul se găsea în unghiul mort al fortului principal. Aci rămase el ţinându-se cu cârma şi maşina din cauză, că adâncimea apei fiind prea mare, nu putea ancora. Celelalte cinci corăbii ale lui Persano cuprinseră din trei părţi fortul.

Indată după începerea luptei cu Persano sosi divizia cuirasată a lui Ribotti dinspre ost, luă poziţie contra turnului Wellington şi deschise focul asupră-i. Pe când trecea Ribotti pe dinaintea iimbei de pământ Stoncica, un obuz din Wellington eclată pe una din corăbii şi-i aprinse pânzele. Lupta ce se încinse acuma între cele 8 cuirasate şi 2 fregate de lemn, adecă între grosul flotei italiene şi fortificaţiunile portului, fu o luptă tare înfocată. Văile şi dealurile insulei răsunau de tunetul artileriei. Bateria Schmid fu bătută de 3 cuirasate de ale lui Ribotti dela distanţa de 1500 m., la început cu focuri individuale, iar mai târziu cu salve. Focul acestora fu aşa de crâncen, încât bateria era aproape acoperită de obuzuri şi eclaturi. Insă cu sânge rece şi cu un calm demn, comandantul ei, sublocotenentul Pawlowsky, conduse focul celor 4 tunuri ale sale până după prânz, la ora 3, când rănit la cap de un eclat de obuz, căzu fără simţire şi fu scos din baterie.

(Va urma.)

Răsboiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, *14 Iunie.* — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: In Galiţia-centrală, trupele aliate au luat din nou ofensiva. După lupte crâncene date spre ost şi sudost dela Jaroslau am rupt frontul rus şi am silit inamicul să se retragă pricinuindu-i pierderi foarte grave. Incepând de azi noapte Ruşii sunt în retragere dela Mosciska şi spre sudost dela această localitate. Ieri am capturat 16 mii Ruşi. Spre sud dela Nistru lupta e încă în curgere. La Derzow, spre sud dela Mikolajow trupele noastre au respins în mod sângeros patru puternice atacuri inamice. In sfârşit inamicul a părăsit în fugă terenul de luptă. Spre nordvest dela Zurawno, aliaţii înaintează spre Zydakow; după o luptă crâncenă a . ocupat ieri Boguzno. Ofensiva progresează bine şi spre nord dela Tlumatz. Am capturat numeroşi prisonieri, a căror număr încă n'a putut fi stabilit. Spre nord dela Zalesczyk, noaptea la ora 11 Ruşii au atacat în rânduri de câte patru pe un front de 3 klm. Atacul în massă s'a prăbuşit în focul nostru, cu mari pierderi pentru inamic.

Pe frontul italian: In luptele date lângă Plava, în 12 Iunie, după cum am stabilit, inamicul a avut peste 1000 morţi şi numeroşi răniţi părăsiţi înaintea poziţiilor noastre. Ieri noaptea târziu am respins aci un nou atac, întocmai ca şi pe cele anterioare. Deci pe frontul Isonzoului Italienii nici într'un punct nu se pot ferici. La frontierele Carintiei şi a Tirolului nu se semnalează nici un eveniment important.

Pe frontul balcanic: Spre sud dela Aftovatz, una din garnizoana noastră de câmp după o scurtă luptă a respins atacul a vre-o 200 Muntenegrini. De altfel situaţia la sudvest e neschimbată .

•

Berlin, *14 Iunie.* — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe frontul dintre Lievin şi Arras, Francezii au suferit o mare înfrângere. După ce în cursul zilei prin focul artileriei noastre am risipit din nou coloanele inamice gata de atac, Francezii au dat un atac în rânduri dese contra ambelor coaste a înălţimei Loretto, precum şi contra poziţiilor noastre pe frontul Neuville-Roklintzurt. Pretutindeni am respins inamicul pricinuindu-i pierderi grave. Toate poziţiunile au rămas în posesiunea noastră. Am respins un slab atac inamic dat împotriva poziţiilor noastre dela canalul Yser. Luptele de infanterie ce s'au dat spre sudost dela Herburtherne nu au rezultat vre-un succes important. Am înăbuşit în germene atacurile date împotriva poziţiilor noastre din Champagne.

Pe frontul oriental: In apropierea Kutzowiniei (spre nordvest dela Sawle) am luat câteva poziţiuni inamice şi cu acest prilej am capturat 3 ofiţeri şi 300 oameni. Spre ost dela şoseaua Mariampol-Kowno trupele noastre au luat primele tranşee ruseşti şi au capturat 2 ofiţeri şi 313 oameni.

Pe frontul sudoriental: Armata locot.-generalului Mackensen a luat ofensiva la poziţiile noastre dintre Zeniawa (spre sudvest dela Mosciska) şi Seniawa pe un front de 70 klm. Am luat cu asalt poziţiile inamice pe intreg frontul. Am capturat 16 mii de prisonieri. Ofensiva trupelor generalilor Marwitz şi Linsingen progresează.

Convocarea Dumei.

Zürich. — Curierul bursei din Petrograd anunţă că guvernul rusesc a convocat duma pentru o sesiune mai lungă.

Preşedintele Albaniei centrale.

Berlin. — Effendi Mussa, muftiul din Tirana, care fusese la vremea sa conducătorul revoluţiei împotriva principelui de Wied, a proclamat Albania centrală de republică, iar pe sine de preşedinte al republicei.

Noui transportări de trupe în Gallipoli.

Bucureşti. — După cum e informat *Journal des Balcans,* aliaţii încearcă să-şi întărească situaţiunea în peninsula Gallipoli debarcând noui trupe. Alaltăieri au trecut pe lângă Tenedos 4 noui transporturi militare spre Gallipoli, fiind apărate de două distrugătoare şi câteva hidroplane.

Ţinta operaţiunilor italiene.

Viena. — Corespondentul ziarului „Morgenpost" anunţă dela cartierul pressei:

Din comunicatele oficiale ale statului major despre evenimentele de pe câmpul de răsboiu italian, se poate constata uşor, că ofensiva italiană are 3 direcţiuni. Două din aceste direcţiuni au de scop ocuparea capitalelor provinciilor dela graniţă, iar a treia să spargă linia de rocadă: linia ferată de sud Marburg-Franzens fest. Atacul împotriva Trientului se execută concentric din 3 direcţiuni şi adecă Judicaria, Ala şi Folgaria-Lavarone. Tentativa îndreptată spre a sparge linia ferată de sud din Pulsterthal a avut ca rezultat luptele dela Cortina d'Ampezzo şi Landro, iar ţinta luptei ce s'a desfăşurat la Isonzo e Goriţa. Aci a concentrat inamicul forţele cele mai numeroase, dar tot aci a suferit şi cele mai mari pierderi. Italienilor nu li-a reuşit nici unde să apese frontul nostru, cu atât mai puţin să-l spargă. Statul major italian spune despre luptele ce s'au dat că au repurtat mari victorii, deşi au avut loc numai ciocniri cu avanttrupele noastre, cari aveau destinaţia să câştige contact cu inamicul şi pe care apoi să-l aducă spre terenul mai favorabil nouă, unde îl aşteaptă o întâmpinare demnă. Localităţile cu cari se laudă statul major italian, că le-a ocupat au *fost evacuate de bună voie* de trupele noastre, *nefiind aceste întărite.* Aceste sunt victoriile lui Cadorna.

Pressa rusă despre atitudinea României.

Petrograd. — *Oficiosul rus* „Novoe Vremia" *ocupându-se de atitudinea României, dupăce arată că intrarea în acţiune a Italiei nu a produs aproape nici o impresie la Bucureşti, spune că după cât se prevede România va rămânea încă multă vreme neutră şi că nu va intra în acţiune decât atunci când soarta răsboiului se va cunoaşte distinct, de partea cui va fi.*

In aceeaş ordine de idei ziarul „Recii" spune:

„Pretenţiunile formulate de România în ultimul timp e o dovadă că această ţară târăgăneşte intenţionat tratativele, pentru a rămâne cât mai mult neutră.

România se vede că are un plan bine determinat, care o hotăreşte a târăgăni lucrurile la infinit.

In ce constă acest plan e greu de precizat".

Acţiunea flotei italiene în apele dalmatine.

Viena. — „Bosnische Post" publică după un martor ocular despre acţiunea flotei italiene în apele dalmatine, următoarele:

In 5 Iunie flota italiană ni-a întors vizita. La orele 4 d. a. s'au ivit 15 unităţi a flotei italiene în faţa *Ragusei vecchia* şi când se găsiră la o depărtare cam de 7 klm. dela ţărm, au început la orele 4 şi 20 minute să bombardeze linia ferată Uskoplje-Zelenika. Ţinta granatelor italiene era zona, care o parcurge trenul între Vopkidol şi Ragusa vecchia.

Linia ferată se adânceşte aci pe coasta muntelui Snicenica în valea Canali, c'apoi iarăş să se ridice în direcţia spre Magumanac. Chiar când se apropiase flota de ţărm un tren se lăsa la vale pe coasta muntelui şi probabil acest tren a atras focul duşmanului asupra sa, dar el a sosit neatins până la staţiunea Mihanici, unde a putut aştepta în poziţiune ascunsă sfârşitul sforţărilor italiene. Italienii au împuşcat vre-o 100 granate şi au avut numai neimportantul succes, că au stricat în unele puncte linia ferată, dar aceasta pagubă nu face nici 200 coroane.

La orele 4 şi 50 minute Italienii au încetat focul şi s'au dus spre Ragusa, unde au împuşcat asupra farului St.-Andrea. Stricăciunile cauzate pe linia Vopkidol-Mihanici au fost reparate până la orele 9 înainte de amiazi.

Trupe franceze în Italia.

Genf. — După o ştire din Genua, acolo au sosit 15 mii soldaţi francezi. Aceşti soldaţi sunt din armele, în cari Italia are mai puţini oameni instruiţi.

O nouă înfrângere a Ruşilor în Bucovina.

Burdujeni. — Ruşii au suferit o nouă grea înfrângere în direcţia Hliniţa, pierzând mii de

morţi şi răniţi şi lăsând în mânile Austro-Ungarilor câteva mii de prisonieri.

Pe acest front câmpul de operaţie e acoperit pe distanţe de 10—15 km. de cadavrele Ruşilor căzuţi acolo din nenumărate încercări zadarnice de a trece Prutul.

Planul statului major austro-ungar este pe cale de a realiza intenţiunea de a pătrunde în Basarabia prin mai multe puncte pentru tăierea liniei de retragere a Ruşilor din Galiţia. Numărul trupelor se evaluează la... cari vor începe în curând acţiunea. Se aşteaptă upte extrem de violente la frontiera Basarabiei.

Luptele în colonii.

Londra. — Oficial. — Secretarul de stat pentru colonii anunţă că o forţă navală engleză sprijinită de un corp de debarcare a atacat în ziua de 30 Maiu v., oraşul Shinxhafen, pe lacul Nyassa, în colonia germană din Africa de răsărit. După bambardarea flotei trupele au şarjat pe duşman şi l'au isgonit din oraş, pricinuindu-i pierderi considerabile. Prada se compune din puşti, muniţiuni de răsboiu şi proviziuni. Vaporul german „Hermann von Wissmann" care era înarmat, a fost complect distrus. Apoi trupele engleze s'au reîmbarcat fără nici o dificultate.

Consolări zadarnice.

Paris. — Armatele ruseşti carl fac faţă de mai multe săptămâni formidabilei sforţări a Germanilor se află astăzi în situaţiunea în care armatele franceze s'au aflat în August, Septemvrie şi Noemvrie.

Germanii având putinţa să transforme repede părţi importante din forţele sale profită de acest avantaj astăzi contra Ruşilor, precum acum câteva luni a făcut aşa contra noastră. După cum Rusia n'a putut în Septemvrie să împiedece pe Germani să concentreze contra Franţei 52 corpuri de armată tot astfel activitatea noastră susţinută de 6 săptămâni, n'a putut opri transportarea pe frontul oriental de importante forţe luate de pe frontul occidental. De aci vin dificultăţile la cari bravii noştri aliaţi au de făcut faţă cu mare eroism unanim recunoscut de poporul francez. Luptele din Galiţia vor fi pentru armata rusă un titlu neperitor de glorie. Inaintarea germană contra Rusiei se va opri de altfel din aceeaş cauză care a rupt ofensiva dusă contra noastră anume rezistenţa energică rusă.

Aliaţii noştri evacuând cetatea Przemysl, au dovedit hotărârea lor de a exploata pe deplin întinderea teatrului oriental şi imensitatea resurselor lor în oameni. Progresele realizate de o lună de Francezi, vor sili pe Germani la o nouă deplasare la forţele sale, în sfârşit intrarea în acţiune a Italienilor deschide pentru austro-germani un nou teatru de operaţiuni. Aliaţii privesc viitorul cu siguranţă absolută şi n'au decât să continue fără întrerupere silinţa lor şi astăzi eroica Rusie duce toată greutatea luptei. Rezoluţiunea lor comună este pe atât de tare pe cât de strânsă este solidaritatea lor.

Consiliu de miniştri român.

Bucureşti. — *Joi a avut loc un consiliu de miniştri sub preşedinţia dlui* I. C. Brătianu, *la d-sa acasă, la care au luat parte şi preşedinţii corpurilor legiuitoare.*

D. I. C. Brătianu preşedintele consiliului de miniştri, a făcut o expunere asupra tratativelor noastre diplomatice.

*

Bucureşti. — „Universul" *comentează la loc de frunte desbaterile ce au avut loc în consiliul de miniştri ţinut Joi, în care s'a discutat asupra aide memoire-ul guvernului rus, dar în merit ziarul nu adaogă nimic. Ziarul constată cu satisfacţie, că nici unul din beligeranţi nu presionează România, impunându-i momentul când să intre în acţiune.*

Alegerea momentului e de o importanţă indiscutabilă — continuă „Universul" —, dar aceasta nu depinde nici de dorinţa noastră, nici de impacienţa altora, ci de atari împrejurări, a căror cunoaştere este de datoria acelora cari conduc din oficiu afacerile statului. Să avem deci încredere în înţelepciunea şi experienţa acestora şi să fim calmi, deoarece, după cum indică presemnele, clarificarea situaţiei nu e departe.

INFORMAŢIUNI.

Arad, 15 Iunie 1915.

Monumentul St. O. Iosif. Aflăm din Bucureşti: Din iniţiativa dlui *Alexandru Agnese,* se va organiza în curând, în rotonda Atheneului, o expoziţie de pictură, desemn şi sculptură din care vânzări, se vor adăoga la suma strânsă pentru ridicarea unui monument lui St. O. Iosif. Artiştii cari au avut amabilitatea să răspundă până acum la această frumoasă iniţiativă, sunt dnii I. Bednarik; Eustaţiu Stoenescu; Serafim; Bulgăraş; Aurel Constantinescu, Dna Bednarik şi sculptorii Severin şi Jalea. Ceilalţi domni artişti, cari vor să completeze cu ajutorul dlor, această operă de binefacere, dând fiecare câte o pictură sau sculptură, sunt călduros rugaţi de d. Alexandru Agnese, să binevoiască a-l anunţa în strada Romană, 14 Bucureşti.

Invăţători români căzuţi pentru patrie. In lupta crâncenă, dată la 7 Mai a. c. în munţii Beschizi, cu ocazia unui atac cu baioneta au căzut pe câmpul de onoare învăţătorii: *Iuliu Spineanţu* din Valea-mare, tractul Lipovei, *S. Stoica* din Zlagna, lângă Caransebeş şi *Ilie Căţun* din Bunea. In aceeaş luptă s'a distins prin croism regimentul 43 dela Caransebeş.

Dormiţi în pace o voi eroi

Un raid aerian al aviatorilor români. Un interesant raid aerian a fost executat zilele trecute, de către aviatorii „Ligei aeriane române". O escadrilă compusă din cinci aeroplane, pilotate de dnii căp. *Sturza* şi *Fotescu,* sublocot. *Mihăilescu* şi plutonierii *Costachi* şi *Macovei,* având fiecare câte un pasager, au executat un sbor la Curtea de Argeş şi Câmpulung.

Aviatorii au plecat din Bucureşti la ora 4.55 dimineaţa, şi au parcurs distanţa până la Curtea de Argeş într'o oră şi 55 minute, iar din aceia localiate, până la Câmpulung, în 19 minute.

Principele *Bibescu,* directorul „Ligei aeriene române" şi d. coolnel *Găvănescu,* profesor al şcoalei de aviaţie, au însoţit din automobil pe aviatori.

Un al şaselea aparat, pilotat de aviatorul sublocot. *Savu,* a avut în drum un accident din cauza unei pane, însă în urma reparaţiunilor ce i s'au făcut, a putut să-şi continue sborul.

Seara aviatorii s'au întors în Bucureşti.

Decorat. De pe câmpul de luptă aflăm, că voinicul ţăran bănăţean din *Şuştra, Costa Ştefănell,* care dela mobilizare încoace, prin isteţimea şi inteligenţa sa primi rangul de sergent-major, în luptele cu Muscanii a capturat *150 feciori de rând şi doi ofiţeri,* cu care ocaziune a fost şi dânsul rănit şi pentru care faptă, pe lângă altele multe, a fost decorat cu *medalia de argint cl. I.*

Cununie. D-şoara *Eleonora Pirtea* şi *Dr. Dimitrie Nistor,* — căsătoriţi. Sinersig, în 17/30 Mai 1915. — Felicitări.

Bătrânul Garibaldi şi cei patru fii ai săi. Ziarul italian „Secolo" anunţă, că bătrânul general Ricciotti Garibaldi s'a înrolat cu cei 4 fii ai săi Peppino, Santé, Merocchio şi Ricciotti — în regimentul de infanterie nr. 61. Se ştie că Garibaldi ceruse să i se permită să formeze trupe de voluntari, dar conducerea armatei italiene nu i-a dat permisiune.

Aeroplan străin deasupra Calafatului. Zilele trecute a fost văzut deasupra oraşului Calafat un aeroplan sistem Farman. Aeroplanul venea din Serbia si a luat direcţia Lompalanca în Bulgaria.

† Văd. Ecaterina Rusu născ. Puticiu, *soţia fostului mecenate: Ioan Rusu,* medic, după suferinţe îndelungate, a decedat în 10 Iunie, în vârstă de 71 ani. Inmormântarea defunctei s'a făcut în 12 Iunie n. în Brad.

Odihnească în pace!

Mare transport de muniţii pentru antantă. „Newyorker Staatszeitung" anunţă cu datul de 28 Maiu: Ieri şi alaltăieri au plecat de aci 3 mari vapoare engleze având încărcate mii şi mii de tone de muniţie pentru armatele antantei. Două dintre aceste vapoare: „Orduna" a societăţii Cunard şi „Arabic" a societăţii White Star, au pe bord şi 600 călători. Al treilea vapor „Georgic" nu e vapor pentru pasageri. Toate trei merg la Liverpool.

Funcţionarii societăţei Cunard Line afirmă că între cei 13 călători de clasa I, 67 de clasa II. şi 280 de clasa III. de pe „Orduna" nu se găseşte nici un american. „Arabic" are 75 pasageri în caiute şi 175 pe bord. Vaporul a încărcat 400 lăzi cu cartuşe, 1515 părţi de tunuri, 41 automobile, 730 leg. de sârmă cu ghimpi, 14,014 pachete articole de oţel, 5216 ruzi de aramă, 3370 bucăţi de aramă, 5407 bucăţi de plumb, 565 butoaie cu smoală pentru trăsuri şi 795 de butoaie cu oleiu de uns.

Vaporul „Orduna" are încărcat în parte, după arătare, 3200 lăzi cu cartuşe, 3750 lăzi cu şrapnele, 1169 lăzi cu obuze neumplute, 548 lamele de aramă roşie, 3 lăzi cu aramă galbenă, 3687 pachete de lamele de oţel. un schelet de aeroplan, 1000 lăzi cu metale, 133 lăzi cu obiecte de echipare, 476 lăzi cu uniforme, 5 lăzi cu puşti şi altele.

Vaporul „Georgic" duce cu sine 4227 lăzi cu granate umplute, 1000 lăzi cu cartuşe, un aeroplan, 670 legături de sârmă cu ghimpi, 200 automobile şi alt material de răsboiu.

Lipsă de petrol în Turcia. Se anunţă din Sofia că în Turcia se simte foarte mult lipsa de petrol. Doi negustori au şi plecat la Bucureşti ca să cumpere petrol din România.

Ploi torenţiale în Serbia. Din Niş se anunţă, că un aviator german care sbura peste Egri Palania lângă noua graniţă bulgară, a fost silit să ateriseze din cauza unui defect la motor. Un ofiţer şi un subofiţer german, purtători de documente au fost arestaţi. Aparatul a fost luat. Un aeroplan inimic a sburat peste Pojarevaţ unde a aruncat 9 bombe. Mai multe persoane au fost rănite. Ploi torenţiale pricinuesc pagube mari în regiunea Timok, Bitolia şi Tikieş. — *(Z.)*

Ultima oră.

D. RADEFF RĂMÂNE LA BUCUREŞTI.

Sofia. — **Agenţia bulgară este autorizată să desmintă absolut categoric ştirile câtorva ziare pretinzând că d. Radeff ministrul Bulgariei la Bucureşti va fi transferat în alt post. D. Radeff se va întoarce foarte curând la postul său însoţit de aprobarea deplină a guvernului său pentru activitatea fericită desfăşurată de dsa pentru îmbunătăţirea constantă a raporturilor româno-bulgare.**

MINISTRUL RUSIEI IN BUCUREŞTI LA REGELE ROMÂNIEI.

Bucureşti. — *M. S. regele Ferdinand al României a primit în audienţă pe d. Poklewsky, ministrul Rusiei.*

DECLARAŢIILE PRIMULUI MINISTRU BULGAR DESPRE TRATATIVELE ROMÂNO-BULGARE.

Sofia. — **D. Radoslawoff, prim-ministru, a declarat şefilor partidelor parlamentare, că tratativele pentru o înţelegere între România şi Bulgaria promit a se termina cu rezultat îmbucurător.**

INTREVEDERE INTRE D. I. BRĂTIANU ŞI D. TACHE IONESCU.

Bucureşti. — *D. Tache Ionescu a avut alaltăieri o întrevedere cu d. Ionel Brătianu, preşedintele consiliului.*

O MARE LUPTĂ DELA SENIAWA PÂNĂ LA BUCOVINA.

Budapesta. — **Se comunică dela cartierul pressei: In Galiţia, o mare luptă e în curgere începând dela Sieniawa până la Bucovina. Ruşii opun rezistenţă dealungul Nistrului. Frontul nostru ce înaintează spre ost dinspre San progresează încet, dar în continuu. Numărul prisonierilor e în continuă creştere. La sud-vest se dau lupte de puţină importanţă.**

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Ţiparul tipografiei „Concordia" societate pe acţii în Arad. — Editor responsabil LAURENŢIU LUCA.